

DE ACCOUNTANT ALS ADVISEUR INZAKE LEVENSVZERKE- RING

door Lod. S. Beuth

Toen in de bezettingstijd nieuwe tarieven op het stuk van inkomstenbelasting werden ingevoerd, werden, zoals bekend, — binnen bepaalde grenzen — aftrekmogelijkheden geschapen voor premiën van pensioenverzekeringen. Later werden hiermede gelijkgesteld premiën voor kapitaalverzekeringen, mits het kapitaal t.z.t. zou dienen voor aankoop van een of meer lijfrenten. De levensverzekeringmaatschappijen zorgden er wel voor, dat het publiek op de interessante consequenties opmerkzaam werd gemaakt en de productiecijfers leveren het bewijs, dat van de nieuw geschapen mogelijkheden ruim gebruik werd en wordt gemaakt. Juist in verband met deze fiscale consequenties wendt in zeer vele gevallen het publiek zich om advies tot zijn vertrouwensman, de accountant. Deze, die immers op de hoogte is van de financiële en persoonlijke omstandigheden van zijn cliënt, wordt hierdoor echter implicite geroepen tot beoordeling van de verzekeringsvorm en het wil mij voorkomen, dat hierin zijn beoordelingskwaliteiten en adviezen worden overschat. Een enkel voorbeeld kan dit verduidelijken: Stel, dat de accountant voor zichzelf van de aftrekmogelijkheid heeft gebruik gemaakt door een oudedags- en weduwepensioen te sluiten. Wanneer nu zijn cliënt een soortgelijk voorstel ontvangt, is de neiging al gauw aanwezig om — aangenomen dat het gebruik maken van de aftrekmogelijkheid voor de cliënt in casu verantwoord is — te zeggen: „Ja, dat heb ik ook gedaan”, daarmede als het ware te kennen gevende, dat het voorstel „dus” verstandig is. Edoch, er zijn bezwaren tegen het sluiten van een combinatie van oudedags- en weduwepensioen, die andere verzekeringsvormen doen prevaleren. Hierop kom ik straks terug. Bovendien, wat voor de een geschikt is, is het lang niet altijd voor een ander óók.

Even anders lag het geval, waarin de accountant van mening was, dat zijn cliënt geen belang had bij enige verzekeringstransactie, aangezien de nu bereikte belastingbesparing toch later weer teniet werd gedaan door de (later) te heffen inkomstenbelasting over de lijfrenteuitkeringen. In casu was de cliënt zeer vermogend en had bovendien een aanzienlijk werkinkomen. Waar het voorstel eveneens betrof een oudedags- en weduwepensioen, was het oordeel van de accountant t.a.v. dit specifieke voorstel althans, fiscaal verantwoord, doch m.i. in zijn algemeenheid aanvechtbaar. Immers had dit oordeel zeker anders behoren te luiden bij een voorstel van verzekering van kapitaal op vaste termijn met lijfrenteclausule, aangezien bij opvraging van het kapitaal inplaats van de lijfrente op de einddatum, de maximum te betalen belasting (bij toepassing van art. 48) 40 % bedraagt, terwijl de belastingbesparing i.c. tot ± 65 % van de premie beliep. Daarbij komt dan nog de m.i. speciaal voor bezitters van grote vermogens aantrekkelijke risicoverdeling, die gelegen is in een aanspraak op toekomstige lijfrente, waar een dergelijke aanspraak én sociaal én fiscaal veiliger mag worden geacht dan verdere vermogensaccumulatie.

Hoeveel voetangels en klemmen er op het terrein der verzekeringsmogelijkheden liggen wil ik thans pogen te verduidelijken. Het is in de beoordeling dezer verzekeringsmogelijkheden, dat de accountant vaak tekort schiet en tekort moet schieten, daar dit gespecialiseerde vakken vereist. Hier ligt de functie van de zelfstandige levensverzekeringsadviseur, een nieuw beroep, waaraan ik gaarne een volgend artikel zal wijden.

Allereerst wil ik dan wijzen op de m.i. niet te onderschatten bezwaren tegen de combinatie van Oudedags- (O.P.) en Weduwe- (W.P.) en **wezenpensioen**: Wanneer iemand, stel op zijn 65e jaar een lijfrente koopt, dan doet hij dit omdat hij zich gezond voelt. Wanneer we vandaag echter tegen premiebetaling een O.P. sluiten, ingaande bijv. over 25 jaar, dan lopen we vooruit op een omstandigheid, waarvan wij niets weten, n.l. of we op dat toekomstige ogenblik wel gezond zullen zijn. Zijn we dit onverhoopt niet, dan blijkt onze transactie verliesgevend en behoren we spijt te hebben over onze vroegere beslissing, temeer omdat er een verstandiger mogelijkheid is, de oudedagszorg te combineren met de belastingaftrek, n.l. door het sluiten van de reeds genoemde verzekering van kapitaal tegen een premie, die aftrekbaar wordt door op de polis een lijfrenteclausule te doen plaatsnemen. Door bijsluiting ener erfrente (waarvan de extrapremie *niet* aftrekbaar is!) completeren we dan de gezinszorg althans gedurende de looptijd der verzekering op een wijze die veel voor heeft boven een weduwpensioen. Dit n.l. heeft als nadeel, dat bij het vooroverlijden der echtgenote de premies verloren zijn en de man (die meestal — met een jongere vrouw! — zal hertrouwen) opnieuw met het probleem van de gezinszorg wordt geconfronteerd. Hij is dan inmiddels zoveel ouder, mogelijk minder gezond en in ieder geval is de premie hoger. Had hij een kapitaalverzekering met erfrente gesloten dan was wijziging der begunstiging voldoende geweest en deze kan plaats vinden ongeacht zijn gezondheidstoestand. Bovendien is er een gevaar dat bij het gelijktijdig of kort na elkaar overlijden van de ouders de regeling van het wezenpensioen lacunes vertoont, die niet ontstaan bij de erfrente, die in ieder geval aan de erven tot uitkering komt. Tenslotte wordt het weduwpensioen als inkomen belast, terwijl bij de erfrente alleen het interestbestanddeel als inkomen wordt aangemerkt.

Naast deze keuze van de verzekeringsvorm is er de juridische polisconstructie die tot meestal niet voldoende doordachte consequenties voert. Onlangs werd mij de polis van een ideaalverzekering voorgelegd van een kapitaal van f 58.000.— op vaste termijn (de grootte van dit kapitaal hield verband met de leeftijd van de man, die als verzekeringnemer optrad en de hem toegestane aftrek ad maximaal f 1500.—) benevens een erfrente van f 8000.— „En heeft u een voorstelling van wat uw vrouw moet betalen, als u op 40-jarige leeftijd zou overlijden?“, vroeg ik de man. Toen ik hem duidelijk maakte, dat de vrouw (hij was buiten gemeenschap gehuwd en de echtgenote had enig eigen vermogen en inkomen) alsdan een vordering verkrijgt op de verzekeringmij. groot $25 \times f 8000.— = f 200.000.— + f 58.000.— =$ totaal ongeveer $\frac{1}{4}$ miljoen, afgedisconteerd tot op de datum van overlijden, ruwweg geschat op f 150.000.— en dat het verschuldigde successierecht hierover omstreeks f 16.000.— zou bedragen, schrok de cliënt toch wel even.

Een splitsing van de polis in twee polissen, waarbij de man in zijn polis optreedt als verzekeringnemer uitsluitend t.a.v. het kapitaal bij leven en de vrouw in de hare als verzekeringneemster t.a.v. de rente van het kapitaal indien de man voordien mocht zijn overleden, is voldoende ten einde het gehele bedrag aan successierechten te besparen, mits aangehouden wordt, dat de vrouw de premie van haar polis uit eigen middelen heeft betaald. Zo zijn er meerdere finesses, die in bepaalde omstandigheden belangrijke voordelen voor de cliënt betekenen en die vrijwel nooit worden toegepast.

Iedereen stelt vertrouwen in *zijn* maatschappij, in *zijn* makelaar, bank of agent en tenslotte in zijn eigen oordeel en meent derhalve steeds dat *zijn* polissen verstandig gekozen zijn.

Mijn ervaring heeft mij echter geleerd dat, hoe vreemd dit ook moge klinken, slechts *bij uitzondering* verzekeringen worden gesloten welke vorm en inhoud inderdaad aan alle objectief en subjectief te stellen eisen voldoen. Bij de analyse van een lopende verzekeringspositie (welke analyse steeds noodzakelijk is, vóór een juist advies kan worden verstrekt) zijn steeds weer dezelfde lacunes vast te stellen: Er is te weinig of te veel risico gedekt; er wordt te weinig of te veel gespaard (dit laatste vaak wanneer er studieverzekeringen zijn gesloten); er is te weinig rekening gehouden met nog niet aanwezige, doch in de toekomst waarschijnlijk of zeker intredende wijzigingen in status, vermogen- of inkomenspositie van de betrokkene; men heeft zich niet voldoende rekenschap gegeven van de fiscale werking der polisconstructie; de gekozen polisvorm beantwoordt gebrekkig aan het beoogde doel e.d.

De eisen waaraan elke voorziening op zichzelf en in verband met het geheel moet worden getoetst, zijn dan ook:

- 1e. De verzekeringsvorm moet zich geheel aanpassen aan de financiële en sociale omstandigheden, waarin de verzekeringnemer en diens gezin zich bevinden, waarbij tevens rekening is te houden met vooruitzienbare wijzigingen in de toekomst;
- 2e. De verzekering moet derhalve ook rekening houden met reeds bestaande voorzieningen. Een polis kan alleen volledig worden beoordeeld in het geheel der aanwezige voorzieningen en omstandigheden;
- 3e. Elke nieuwe, in het geheel der voorzieningen op te nemen polis moet worden getoetst op haar betekenis niet alleen op het ogenblik van afsluiting maar ook bij redelijk te verwachten wijzigingen in het gezin of in de levensomstandigheden;
- 4e. De verhouding van risico-dekking en spaarelement, bezien in het licht van alle aanwezige voorzieningen, moet rationeel zijn;
- 5e. De keuze van verzekeringnemer en verzekerde, alsmede de aanwijzing van begunstigen moet op dusdanige wijze geschieden, dat het doel der verzekering op zijn gunstigst en met de geringste kosten wordt bereikt;
- 6e. De polisconstructie moet de mogelijkheid bieden tot een maximum aan fiscale besparingen, althans leiden tot een minimum aan fiscale nadelen.

Het is duidelijk, dat deze toetsing het best tot zijn recht komt door inschakeling van de zelfstandige, d.w.z. niet van enige verzekeringmaatschappij afhankelijke en behoorlijk voor zijn taak berekende levensverzekeringsadviseur.

Over deze figuur in het volgend artikel.

DE ONTWIKKELING VAN HET ACCOUNTANTSBEROEP IN DE VERENIGDE STATEN VAN NOORD AMERIKA

door Drs M. J. W. J. Eckhardt

In het officiële orgaan van het American Institute of Accountants „Journal of Accountancy” van Januari 1948 komt een opmerkelijk artikel voor over de ontwikkeling van het accountantsberoep in de Verenigde Staten geschreven door John L. Carey. Medegedeeld wordt, dat het American Institute of Accountants goedgekeurd heeft over te gaan tot